

**Як писати: -а (-я) чи -у (-ю) в
родовому відмінку?
Словник-довідник**

Словник укладено з метою полегшити пошук правильного вживання закінчень іменників чоловічого роду в родовому відмінку однини. До словника увійшло 6800 слів і термінів, які побутують у шкільній практиці, але становлять певні труднощі з погляду правопису. Слова розташовано за алфавітом у формі родового відмінка однини. До іменників, які подаються з різними варіантами закінчень або з різними значеннями наведено короткі тлумачення. Словник містить додаток, в якому пропонуються різні види вправ, диктантів для засвоєння правопису іменників чоловічого роду в родовому відмінку, а також основні рекомендації щодо правильного вживання даних іменників.

***ЯК ПИСАТИ:
-а(-я) чи -у(-ю)
в родовому відмінку?***

Словник-довідник

Тернопіль
Навчальна книга - Богдан

УДК 030
ББК 81.2 Укр-4

Серію “Словничок школяра” засновано 2010 року.

Шост Н.Б.

Ш78 Як писати: -а (-я) чи -у (-ю) в родовому відмінку? Словник-довідник. — Тернопіль: Навчальна книга — Богдан, 2011. — 136 с.
(Серія “Словничок школяра”)

ISBN 978-966-10-1201-0

Словник укладено з метою полегшити пошук правильного вживання закінчень іменників чоловічого роду в родовому відмінку однини.

До словника увійшло 6800 слів і термінів, які побутують у шкільній практиці, але становлять певні труднощі з погляду правопису.

Слова розташовано за алфавітом у формі родового відмінка однини. До іменників, які подаються з різними варіантами закінчень або з різними значеннями наведено короткі тлумачення.

Словник містить додаток, в якому пропонуються різні види вправ, диктантів для засвоєння правопису іменників чоловічого роду в родовому відмінку, а також основні рекомендації щодо правильного вживання даних іменників.

УДК 030
ББК 81.2 Укр-4

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-1753-4 (серія)
ISBN 978-966-10-1201-0

© Навчальна книга — Богдан,
майнові права, 2011

Правопис закінчень іменників чоловічого роду в родовому відмінку

У родовому відмінку однини іменники чоловічого роду можуть мати закінчення **-а, -я, -у, -ю**.

1. Іменники чоловічого роду в родовому відмінку однини набувають закінчення **-а** (у твердій та мішаній групах), **-я** (у м'якій групі), коли вони означають:

а) назви осіб, власні імена та прізвища: *учня, робітника́, лікаря, сто́ляра; Андрія́, Дмитра́, Шевче́нка, Франка́*; персоніфіковані предмети та явища: *Мороза́, Місяця́, Вітра́* та ін.;

б) назви тварин і дерев: *во́вка, ду́ба, жука́, за́йця, кле́на, я́сеня*;

в) назви предметів: *замка́, ножá, олі́вця, піджака́, плаща́, портфеля́, стола́ (й сто́лу), стільця́*;

г) назви музичних інструментів: *бу́бна, контраба́са, ро́яля, саксофо́на*;

г) назви машин і їх деталей: *автомо́біля, комба́йна, мото́ра, по́ршня*;

д) назви мір довжини, маси, часу тощо: *гекта́ра, гра́ма, ме́тра, місяця́, тї́жня (але ві́ку, ро́ку)*;

е) назви місяців і днів тижня: *вівторка, жовтня, листопада* (але *листопада* — назва процесу);

є) назви грошових знаків: *долара, цента, тугрика, франка*;

ж) числові назви: *десятка, мільйона, мільярда*;

з) назви населених пунктів: *Києва, Тернополя, Луцька*;

Примітка. Але *-у, -ю* пишеться у складених назвах населених пунктів, другою частиною яких є іменник, що має звичайно в родовому відмінку закінчення *-у*: *Зеленого Гаю, Кривого Рогу, Широкого Яру* тощо.

и) інші географічні назви з наголосом у родовому відмінку на кінцевому складі, а також із суфіксами присвійності *-ов, -ев (-єв), -ин (-їн)*: *Дністра, Збруча, Сиваша, Харкова, Пирятина*;

і) терміни іншомовного походження, які означають елементи будови чогось, конкретні предмети, геометричні фігури та їх частини: *радіуса, ромба, сектора, атома*, а також українські за походженням суфіксальні слова-терміни: *відмінка, займєнника, імєнника, числївника, трикутника* тощо, але: *віду, роду, складу, спóсоби*.

2. Закінчення *-у* (у твердій і мішаній групах), *-ю* (у м'якій групі) мають іменники чоловічого роду на приголосний, коли вони означають:

а) речовину, масу, матеріал: *асфальту, борщу, вóску, га́су, граніту, квáсу, ме́ду, сїру* (але *хліба*);

б) збірні поняття: *анса́мблю, атласу, га́ю, гу́рту, катало́гу, колекті́ву, ро́ю, те́ксту, хо́ру*; сюди належать назви кущових і трав'янистих рослин: *барві́нку, бузку́,*

горóху, звіробóю, очерéту, щавлю́, ячме́ню (але вівса́), а також назви сортів плодoвих дерев: рене́ту, ренкло́ду та ін.;

в) назви будівель, споруд, приміщень та їх частин: вокза́лу, га́нку, да́ху, заво́ду, за́лу, коридо́ру, магази́ну, по́верху, універма́гу (але гаража́, млина́, хліва́; обидва закінчення **-а(-я)** та **-у(-ю)** можуть мати іменники: мо́сту й моста́, паркана́ну й паркана́, плóту й плота́;

г) назви установ, закладів, організацій: інституту́, клубу́, комітету́, університету́;

г) переважна більшість слів із значенням місця, простору тощо: абза́цу, байра́ку, кра́ю, лимáну, лу́гу, майдáну, ро́ву, ручаю́, я́ру (але горба́, ху́тора, а також зменшені форми на **-к**: ліска́, ставка́, ярка́);

д) явища природи: ві́хору, вогню́, ві́тру, гра́ду, інею́, тумáну;

е) назви почуттів: бо́лю, гні́ву, жа́лю, стра́ху;

е) назви процесів, станів, ознак, явищ суспільного життя, загальних і абстрактних понять: бі́гу, ві́нятку, достáтку, екза́мену, момéнту, прогрéсу, ремо́нту, хо́ду (але ривка́, стрибка́);

ж) назви ігор і танців: баскетбо́лу, ва́льсу, волейбо́лу, те́нісу, хокéю (але гопакá, козакá);

з) географічні назви (крім зазначених у ч. 1): Бу́гу, До́ну, Сві́тязю, Донба́су, Китаю́, Памі́ру;

и) терміни іншомовного походження, що означають фізичні або хімічні процеси, частину площі й т. ін.: ана́лізу, імпульсу́, а також літературознавчі терміни: е́посу, жа́нру, жу́рналу, мі́фу, сюже́ту тощо;

і) більшість складних безсуфіксних слів (крім назв істот): *водогону, живоплоту, трубопроводу* (але *електровόза, пароплáva*);

ї) переважна більшість префіксальних іменників із різними значеннями (крім назв істот): *вiпадку, вiслову, вiдгуку, зáпису, при́кладу, у́сміху*.

Примітка. У ряді іменників зміна закінчення впливає на значення слова: *алма́за* (коштовний камінь) — *алма́зу* (мінерал), *áкта* (документ) — *áкту* (дія), *буряка́* (одиночне) — *буряку́* (збірне), *но́яса* (предмет) — *но́ясу* (просторове поняття) і т. ін.

Цікаво знати

Родовий — означає “одержаний з народження”. Таку назву цей відмінок отримав тому, що вжитий з іменником без прийменника, він означає особу, яка є творцем, господарем, власником (*син Петра, іграшка сестри, дід батька, виступ поета*). Родовий відмінок є чемпіоном за кількістю вживаних з ним прийменників. Він може поєднуватись аж із 150 прийменниками (а всього прийменників у мові близько двохсот).

За частотою вживання перше місце належить називному відмінкові, після нього йде родовий, а на третьому місці — знахідний.

Уперше назви всіх відмінків знаходимо в “Української граматики” Агатангела Юхимовича Кримського (1907).

Український алфавіт

**Аа, Бб, Вв, Гг, Ґґ, Дд, Ее, Єє, Жж, Зз, Ии,
Іі, Ії, Йй, Кк, Лл, Мм, Нн, Оо, Пп, Рр,
Сс, Тт, Уу, Фф, Хх, Цц, Чч, Шш, Щщ, Ъ,
Юю, Яя.**

Аа

- абза́ц, -у
абоне́нт, -а,
абоне́нт, -а
абрико́с, -а
авіа́тор, -а
авітаміно́з, -у
авто́бус, -а
авто́граф, -а
автома́т, -а
автома́тізм, -у
автомобілі́ст, -а
автомобі́ль, -я
а́втор, -а,
авторитэ́т, -у (*значення,*
вплив) і -а (*особа*)
агіта́тор, -а
а́гнець, -нця
агно́м, -а
а́грус, -у
адвока́т, -а
А́длер, -а
адміні́стратор, -а
адміра́л, -а
адреналі́н, -у
а́дрес, -а (*вітання*)
адреса́нт, -а
адреса́т, -а
аеродро́м, -у
аерозо́ль, -ю
аерона́вт, -а
аеропла́н, -а
аеропо́рт, -у
аерофло́т, -у
ажіота́ж, -у
ажу́р, -у
аза́рт, -у
Азербайджа́н, -у
азербайджа́нець, -нця
аза́т, -а
азо́т, -у
а́ір, -у
а́йсберг, -а
акаде́мік, -а
аквала́нг, -а
аквалангі́ст, -а
аква́ріум, -а
акомпане́нт, -у
акомпаніа́тор, -а
акор́д, -у
акордео́н, -а
акордео́ніст, -а
акр, -а
акроба́т, -а
акрові́рш, -а
акт, -а (*документ*) і -у (*дія*)
актíв, -у
активі́ст, -а
акто́р, -а
акце́нт, -у
алго́рітм, -у
Алжі́р, -а (*місто*)
і -у (*країна*)

- алігáтор, -а
алкоголізм, -у
алкого́лік, -а
алкого́ль, -ю
алма́з, -а (*окреми́й кри-
стал; інструмент*) і -у
(*речовина*)
Алта́й, -ю
алте́й, -ю
алфа́віт, -у
Алче́вськ, -а
альба́трoс, -а
альбіно́с, -а
альбо́м, -у
альпіні́зм, -у
альпіні́ст, -а
алюміні́й, -ю
амарілі́с, -а
америка́нець, -нця
Амстерда́м, -а
амуле́т, -а
амфітеáтр, -у
ана́ліз, -у
ана́лог, -а
анальгі́н, -у
анана́с, -а
а́нгел, -а
ангелóчок, -чка
англі́єць, -ійця
анекдо́т, -у
аноні́м, -а
ано́нс, -у
анса́мбль, -ю
антибіо́тик, -а
антиквáр, -а
антикваріáт, -у
антіхрист, -а
анто́нім, -а
антра́кт, -у
анчо́ус, -а
аншля́г, -у
апа́ра́т, -а (*пристрій*)
і -у (*установа; сукуп-
ність органів*)
апа́ра́тник, -а
апелсы́н, -а
апелсы́нчик, -а
апендиці́т, -у
апеті́т, -у
апо́рт, -у
апо́стол, -а
апте́кар, -я
ар, -а
ара́б, -а
араві́єць, -ійця
ара́п, -а
Арара́т, -у
ара́хіс, -у
арбі́тр, -а
аргенті́нець, -нця
аргона́вт, -а
аргуме́нт, -у
аре́шт, -у
аристокра́т, -а
арка́н, -а
а́ркуш, -а

арлекі́н, -а
 армі́єць, -ійця
 аромáт, -у
 ароматизáтор, -а
 арсенáл, -у
 артилері́ст, -а
 артíст, -а
 архáнгел, -а
 археóлог, -а
 архів, -у
 архіпелáг, -у
 архітэ́ктор, -а
 арші́н, -а
 ас, -а
 асистéнт, -а
 асортимéнт, -у
 аспара́гус, -а
 аспіра́нт, -а
 аспірі́н, -у
 ассирі́єць, -ійця
 астерої́д, -а
 астрóлог, -а

астрона́вт, -а
 астроно́м, -а
 асфáльт, -у
 асфальтува́льник, -а
 атеї́зм, -у
 атеї́ст, -а
 атестáт, -а
 áтлас, -у (*альбом*)
 атла́с, -у (*тканина*)
 атлéт, -а
 атлеті́зм, -у
 áтом, -а
 атомохі́д, -хода
 атракціо́н, -у
 аукціо́н, -у
 афга́нець, -нця
 Афганіста́н, -у
 афорі́зм, -у
 африка́нець, -нця
 ацето́н, -у
 Ашгаба́т, -а

Бб

баба́к, -а
 баво́вник, -у
 баво́вноро́б, -а
 баво́вник, -у
 бавовня́р, -а
 бага́ж, -у
 бага́жник, -а

багати́й, -я
 багатогра́нник, -а
 багатоку́тник, -а
 багатони́г, -но́га
 багаторі́чник, -а
 бага́ч, -а
 баге́т, -а

багётник, -а	балётник, -а
багнёт, -а	балі́к, -у
багрéць, -ю	баличóк, -чка́
багрянець, -нцю	балкóн, -а
бадмінтóн, -у	бал-маскара́д, ба́лу- маскара́ду
бадмінтоні́ст, -а	балóн, -а
Базавлу́к, -а	балóнчик, -а
базáльт, -у	Балтíйськ, -а
базáр, -у	балтіе́ць, -і́йця
базилі́к, -а	бальза́м, -у
ба́зис, -у	бамбу́к -а
бай, -я	ба́мпер, -а
Байка́л, -у	банáн, -а
байка́р, -я́	банде́рівець, -вця́
Байкону́р, -а	банди́т, -а
байра́к, -у	бандити́зм, -у
бак, -а	бандури́ст, -а
ба́кен, -а	банк, -у
бакенба́рд, -а	банкéт, -а (<i>земляний на- сип</i>) і -у (<i>урочистий обід, вечеря</i>)
ба́кенщик, -а	банкíр, -а
баклажа́н, -а	банкно́т, -а
бал, -а (<i>одиниця виміру; оцінка</i>) і -у (<i>танцюваль- ний вечір</i>)	банкомáт, -а
балага́н, -а	банкрóт, -а
балагу́р, -а	бант, -а
балаку́н, -а́	ба́нтик, -а
балала́ечник, -а	баня́к, -а́
баламу́т, -а	банячо́к, -чка́
бала́нс, -у	баобáб, -а
балдахі́н, -а	бараба́н, -а
балéт, -у	бараба́нщик, -а
балетме́йстер, -а	

Кінець безкоштовного
уривку. Щоби читати далі,
придбайте, будь ласка, повну
версію книги.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ